

LIITE 2.1

TURUN YLEISKAAVA 2020

Yleiskaavan 2020 yleistavoitteet

TURUN YLEISKAAVAN 2020 YLEISTAVOITTEET

1. TURUN KAUPUNGIN ASEMAN JA KILPAILUKYVYN VAHVISTAMINEN

Turun kehittäminen kansainvälisenä, valtakunnallisena ja seudullisena keskuksena.

Turun ulkoisen aseman muutokset riippuvat Suomen ja sen kilpailevien keskusten lisäksi Itämeren alueen kehityksestä ja kaupungin kyvystä kansainvälistyä. Yhteysien kehittäminen etenkin Tukholman alueelle ja myös Itämeren uusiin kehittyviin keskuksiin on strategisesti tärkeä tekijä. Turun kansainvälistymisestä muodostuu myös talouden perusta. Turulla on merkittävä rooli valtakuntamme porttina länteen, merkittävä mahdollisuus idän ja lännen kaupan välittäjänä ja läntisten yritysten tukikohtana. Kansainvälistymisen edistyessä ei tyydytä vain parantamaan liikenneyhteyksiä, vaan Turku rakentaa aktiivisesti yhteistyösuhteita, markkinoi mahdollisuuksiaan.

Aseman vahvistaminen kotimaassa edellyttää ensisijaisesti etelärannikon aseman ja yhteysien kehittämistä. Myös länsirannikon ja Keski-Suomen yhteyksiä tulee parantaa. Edunvalvontaa, yhteistyössä Varsinais-Suomen liiton kanssa, kehitetään em. tarpeiden ja yhteisten etujen pohjalta. Muiden kaupunkien kanssa kilpailtaessa tärkeimmät resurssit ovat korkeatasoinen infrastruktuuri ja koulutettu työvoima.

Täyttääkseen seudullisesta keskusasemastaan aiheutuvat vaatimukset tulevaisuudessakin, Turun on luotava edellytykset vaikutusaluetta palvelevien toimintojen kehittämiseksi. Turun säilyminen houkuttelevana asuinpaikkana riippuu turvallisuudesta, työtilaisuuksista ja ympäristön laadusta. Arkiviihtyvyyden kulmakiviä ovat kulttuuri, palvelut ja harrastusmahdollisuudet.

Väestö, elinkeinot

Viimeaikainen väestökehitys Turussa antaa perusteet tarkistaa edellisen yleiskaavan väestösuunnitetta jonkin verran ylöspäin; kaavoituksella ja asuntopoliitiikalla varaudutaan tasaiseen väestönkasvuun kaupungin taloudellisen kantokyvyn turvaamiseksi.

Turun kaupungin tulee järjestää monipuolista ja viihtyisyyšnäkökohdat huomioon ottavaa asuntotarjontaa sekä luoda edellytykset kaupungin elinkeinorakennetta vahvistavan ja keskusasemaan sopivan työpaikkatarjonnan sijoittumiselle.

Johtopäätöksiä:

- * parannetaan liikenneyhteyksiä
- * huolehditaan valmiudesta reagoida nopeasti tapahtuviin muutoksiin
- * toimitaan yhteistyössä naapurikuntien kanssa
- * pyritään lisäämään koko kaupunkiseudun työpaikkoja ja sijoittamaan ne tasapainoisesti
- * turvataan korkeakoulujen ja niiden toimintaan tukeutuvien tieto-taito-yritysten toimintaedellytykset
- * varaudutaan hallittuun väestönkasvuun
- * pyritään erityisesti lapsiperheiden ja korkeasti koulutettujen väestöryhmien osuuden kasvattamiseen

2. KAUPUNGIN ERIKOISLUONTEEN SÄILYTTÄMINEN JA KOROSTAMINEN

Rakennettu ympäristö on muotoutunut pitkän ajan ja erilaisten taloudellisten ja kulttuuristen olosuhteiden vallitessa. Kaupunkiympäristö säilöo eri aikojen ihanteet ja viestii kulttuurin kehityksestä. Turku on materialisoitunut historian oppikirja. Sen kulttuuriperinnön ja ympäristön kerroksellisuuden myötä rakentuu myös kansallinen omaleimaisuus ja itsetunto. Meillä on vaalittavanamme maamme vanhin kaupunkiperinne; sen tulee kuvastua myös kaupungin tulevassa kehityksessä.

Rakennussuojelu, maisemansuojelu

Rakennukset ja ympäristö yhdessä luovat kokonaisuuksia, joissa on jo valmiina monia niistä piirteistä, joita uudisrakentamisessa yritetään eri keinoin saavuttaa. Vaihtelevuus, monipuolisuus sekä rakennuskannan ja kasvuston ajallinen syvyys liittyvät niissä sosiaaliseen ja toiminnalliseen elävyyteen.

Jo rakennettu ympäristö on suunnittelun lähtökohta ja uusien maankäyttöratkaisujen tulee sopeutua olevaan kaupunkirakenteeseen ja maisemakuvaan.

Aurajoki

Pääosa kulttuurihistoriallisesti arvokkaista miljöökokonaisuuksista on Aurajoen varrella; siksi ympäristö- ja kulttuuriarvojen säilyttämistavoitteen saavuttamisessa on erityiskohteena jokiympäristön hoito ja kehittäminen. Suurimittainen rantojen uusikäyttö on tullut mahdolliseksi teollisuuden väistyessä jokirannoilta.

Vesi kertoo luonnon läsnäolosta kaupungissa; vesipinta luo väljyyttä ja valoa kaupunkiin.

Johtopäätöksiä:

* Kaupungin rakennuksia inventoidaan yhtenä tarkoituksena selvittää niiden merkitys kaupungin identiteetille. Arviointikriteerinä käytetään niiden historiallista, rakennushistoriallista ja kaupunkikuvallista sanomaa. Suunnittelun yleisperiaatteena on säilyttävä kehittäminen eli periaate, jonka mukaan olemassa olevasta luonnon- ja kulttuuriympäristöstä säilytetään arvokkaaksi luokiteltu ja uutta suunnitellaan identiteetti ja kaupunkikuvalliset tavoitteet huomioon ottavasti. Säilyttävän kehittämisen tavoite toteutuu omaehtoisesti tutkimuksen ja tiedottamisen kannustamana sekä yleisen edun niin vaatiessa rakennuslakia tai muuta suojelun varmistavia säädöksiä käyttäen.

* Luonto ja kulttuuriympäristö luovat kaupungille identiteetin, joka vahvistaa kotipaikkatietoisuutta, lisää viihtyisyyttä sekä ruokkii ihmisen luovuutta. Tavoitteena on tämän tunnus kuvan säilyttäminen ja vahvistaminen.

* Aurajokirantoja kehitetään turkulaisten olohuoneena. Kansallismaisemaa, joen vettä ja merta arvostetaan ja suojellaan.

3. KESTÄVÄN KEHITYKSEN TURKU

Valtuusto on hyväksynyt kaupunkimme tavoitteeksi kestävä kehityksen periaatteen.

Kaupunkirakenne

Kaupunkirakenne on paikkojen ja niiden välisten yhteyksien, toimintojen ja niiden keskinäisten suhteiden rakennelma. Sen perustekijänä ovat fyysiset rakenteet, talot, tilat ja kunnallistekniset verkot. Tämän pitkän ajan kuluessa syntyneen ja suhteellisen pysyvän kehikon sisällä tapahtuu kaiken aikaista muuttumista.

Yhdyskunnat muotoutuvat erillisin, usein näennäisen

pienin päätöksin, joiden vaikutuksia ei aina tunnusteta. Päätös uuden ostoskeskuksen rakentamisesta koskee myös kaupungin keskustan asukkaita. Ratkaisun vaikutukset tulisi tunnustaa, samoin niiden kohdentuminen yhteisön osapuoliin. Vastaavasti tariffipoliittiset päätökset - kuten keskustapysäköinnin tai joukkoliikenteen hinnoittelu - vaikuttavat toimintojen sijoittumiseen ja tilankäyttöön ja muokkaavat siten fyysistä kaupunkirakennetta.

Yhdyskuntarakenteen tiivistäminen on kehityssuunta, jonka yleisellä tasolla voidaan katsoa olevan kestävän kehityksen mukaista. Tiivistettäessä liikennetarpeet vähenevät, samalla säästetään energiaa, luonnonvaroja, maa-alaa; yhdyskuntateknisten verkostojen ei tarvitse olla yhtä laajoja kuin hajutetussa järjestelmässä.

Asuinalueiden tiivistäminen aiheuttaa paikallista vastustusta; ratkaisut tulee aina tehdä suhteessa sosiaaliseen hyväksyttävyyteen. Tulee pyrkiä arvioimaan kaupunkirakenteessa tapahtuvien muutosten mahdolliset vaikutukset turkulaisten henkiseen ja fyysiseen hyvinvointiin.

Ekologinen kaupunki

Kaupunki rakenteineen on merkittävä voimavara käytettäväksi uudelleen ja uudelleen. Olemassa olevan rakennuskannan hyväksikäyttö, kunnossapito ja tarpeiden muuttuessa uskäyttö on kierrätystä kaupunki-mittakaavassa.

Joukkoliikenteen käyttöä edistämällä ja kevyttä liikennettä suosimalla vähennetään liikenteen päästöjä ja energian kulutusta.

Kaukolämmön osuuden maksimoiva energiahuolto, energian ja veden säästö sekä keskitetty jäteveden käsittely vähentävät ympäristöhaittoja.

Tiiviissä rakenteessa toimii keskitetty jätteenkäsittely tehokkaasti; eri materiaaleja voidaan lajitella ja kerätä tehokkaasti uusiokäyttöön.

Sosiaalinen turvallisuus

Mahdollisuus hyvinvointipalvelujen tason ylläpitämiseen tulee olemaan vaikeampaa kuin tähän asti. Taloudellinen ja kulttuurinen avautuminen sekä kiristynvä kilpailu synnyttävät epätasa-arvoa, konflikteja ja turvattomuutta.

Sosiaalista turvallisuutta pyritään edistämään hallitsemalla alueellista muutosta, tukemalla sosiaalisesti monipuolista paikallista yhteisönmuodostusta ja alakulttuureja sekä kehittämällä asukasvastuuta ja alueellisia hyvinvointipalveluja.

Johtopäätöksiä:

- * tiivistetään kaupunkirakennetta seudullisesti keskeisillä alueilla
- * rajoitetaan haja-asutusrakentamista
- * kehitetään kaupunkirakennetta siten, että asuntojen, työpaikkojen ja palvelujen edullisella sijoittelulla vähennetään liikennöinnin tarvetta ja huolehditaan riittävän asuntoalueittaisen palveluverkon kehittämisestä
- * asetetaan etusijalle kevyt ja joukkoliikenne
- * suunnittelun ja liikennepolitiikan keinoin vähennetään ilmansaasteita ja melua
- * luonnonvarojen kuten energian ja veden kulutus pyritään minimoimaan

4. KAUPUNKIYMPÄRISTÖN LAATU

Ympäristön laadun parantamisessa avainasioita ovat keskustan vetovoimaisuuden lisääminen, asuinympäristöjen viihtyvyyden kohentaminen, ihmisen luontosuhteen säilyttäminen sekä kunnossapidon ja täydennysrakentamisen suosiminen.

Kaupungin imago, keskusta

Turun keskusta ei ole luonteensa vuoksi vain turkulaisten omaisuutta, vaan toimintavyöhyke, joka koskee vähintäänkin koko kaupunkiseutua.

Keskusta antaa kaupungille sen identiteetin - kaupunkilaiselle mielikuvan itsestään turkulaisena. Kaupunkilaisuus on korostetusti yksilöllisyyttä, kaupunki puolestaan valintoja ja mahdollisuuksia. Vain tiheässä ympäristössä syntyy tarpeeksi jännitteitä ja valinnaisia virikkeitä. Tiheyden ylläpitämiseksi ja lisäämiseksi on huolehdittava siitä, että keskustoihin on helppo päästä. Joukkoliikenteen järjestelyillä voidaan vahvistaa keskustoja, syntyy paikkoja, joissa kaikki on lähellä ja asioiden hoitaminen helppoa, mutta myös paikkoja ihmisten kävellä, istuskella, keskustella tai katsella elämän menoa. Keskusta on kanssakäymisen ja aktiivisen kulttuurielämän tapahtumapaikka.

Asuinympäristön parantaminen, lähiöt

Olemme siirtyneet ylläpitokulttuuriin; kaupungin aineellisesta ympäristöstä enemmistö on jo olemassa ja käytössä. Rakentamisen rooli on heikentynyt, asuntojen rakentaminen on vähentynyt ja työpaikka-

rakentaminen on pääosin tilojen muutostyötä.

Asuinympäristön ongelmat keskittyvät pääosin kerrostalolähiöihin. Fyysisen ympäristön parantaminen on osa alkanutta lähiöuudistusta.

Ihminen ja luonto

Kaupungit ovat osa maapallon suuren luonnonjärjestelmän osia. Kaupunki sisältää luonnon, eikä sitä pidä käsitellä luonnon vastakohtana.

Kaupunki on myös ekosysteemi: kasvien, eläinten ja ihmisten muodostama eloyhteisö. Kasvilliset alueet ovat kaupungin keuhkot. Ne tuottavat happea, sitovat pölyä ja saasteita, vähentävät tuulisuutta ja tasoittavat pienilmaston kosteusvaihteluita. Niiden avulla voidaan lieventää melua ja muita ympäristöhaittoja.

Elävä kasvillisuus on kaupunkikuvan korvaamaton osatekijä, tilanmuodostusta, ympäristöön orientoitumista ja kokonaisuuksien hahmottamista palveleva. Esteettistä kokemusta rikastaa kasvien jatkuva muuttuminen iän ja vuodenaikojen mukaan.

Luontoa ei voida siirtää. Kaupungin viheraluejärjestelmä ei siten voi olla alistainen muiden toimintojen sijoittumiselle. Se on elinvoimainen vain sijaitessaan oikein suhteessa maisemaan ja luonnon vuorovaikutussysteemeihin. Viherrakenne on myös kaupungin toiminnallisen rakenteen oleellinen osa. Pihoilta ja lähivirkistysalueilta johdonmukaisesti laajemmille luontoalueille jatkuva viherverkko tarjoaa mahdollisuuden lähteä kotiovelta metsään.

Johtopäätöksiä:

- * keskustan toimivuutta, viihtyisyyttä ja vetovoimaisuutta parannetaan sekä asukas- ja työpaikkamääriä lisätään
- * olemassa olevasta rakennetusta ja luonnonympäristöstä pidetään huolta
- * säilytetään vihreys osana kaupunkikuvaa
- * koko kaupunkia ja kaupunkiseutua kattavaa puisto- ja virkistysalueiden verkostoa kehitetään edelleen
- * otetaan erityisesti huomioon mahdollisuudet ohjata detaljikaavoitusta lapsiperheille sopivien ympäristöjen turvaamiseen

5. YLEISKAAVAN TOTEUTTAMISKELPOISUUS

Yleiskaavan tulee olla, paitsi kaupunginvaltuuston tahdonilmaus kaupunkisuunnitteluun ja rakentamiseen, myös toteuttamiskelpoinen suunnitelma, johon päätöksentekijät, asukkaat ja virkamiehet ovat sitoutuneet. Sen pitää olla toteutettavissa todennäköisten resurssien puitteissa ja vaihteittain ohjelmoituna.

Kaavatalous

Maankäytön suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota taloudellisiin ratkaisuvaihtoehtoihin. Tämä merkitsee ennen kaikkea sitä, että peruspalvelut ja tekninen huolto voidaan toteuttaa alueittain edullisesti ja riittävän ajoissa asuntojen rakentamiseen nähden.

On tutkittava paikalliskeskusten verkostojen toimintaedellytykset ja mahdollinen tukiasutuksen tarve. Mikä on vahvistettujen asemakaavojen kapasiteetti, missä täydennysrakentaminen on tarpeen julkisen liikenteen ja palveluiden toimintaedellytysten säilyttämiseksi, missä täydennysrakentaminen on uhka viihtyvyydelle, mikä eri vaihtoehtojen kustannusvaikutus? Tällaisen tarkastelun jälkeen voidaan ottaa uudelleen arvioitavaksi väestön alueittainen jakautuminen; onko olemassa oleviin teknisiin verkostoihin tukeutuen toteutettavissa enemmän rakentamista kuin nyt valmisteltu väestötavoite osoittaa.

Osallistuminen

Suunnittelun oikeutus perustuu yhteiskunnan velvollisuuteen valvoa yleistä etua ja erityisesti heikompien ryhmien selviytymistä vahvojen puristuksessa. Huoli luonnosta ja rakentamisen vaikutuksista on lisännyt suunnittelun tarvetta. Suunnittelun on kyettävä vastaamaan kansalaisilta välittyviin käsitteisiin hyvästä kaupungista.

Suunnittelun moniarvoisuus ja kansalaisten osallistuminen käyvät käsi kädessä. Moniarvoisuus merkitsee ristiriitojen tunnustamista, jopa niiden jäämistä suunnitelmien sisään; jännitteiksi. Eri osapuolten osallistuminen suunnitteluun tulee olla tasavertaista vuoropuhelua suunnitteluprosessien sisällä, ei pelkkää valmiiden suunnitelmien arvos- telua ja valituksia.

Johtopäätöksiä:

- * lisätään asukkaiden osallistumista yleiskaavan laatimsvaiheessa ja sitä kautta yleiskaavan toteutumiskelpoisuutta

- * kaavataloudellisista syistä rakentaminen ohjataan tukeutumaan olemassa oleviin verkostoihin
- * keskipitkän aikavälin ratkaisut tutkitaan ja esitetään yleiskaavassa tarkemmin ja pidemmällä aikavälillä ratkaistavat asiat voidaan jättää tehtäväksi seuraavilla yleiskaavakierroksilla ja ne merkitään selvitysalueiksi

Kaupunginhallituksen tarkistukset seuraavasti:

Kohdan 3 Kestävän kehityksen Turku johtopäätösten toinen kohta muutetaan muotoon:

- * rajoitetaan suunnittelematonta haja-asutusrakentamista ja lisätään kohta:
*varataan alue raitiotien mahdollistamiseksi yhtenä joukkoliikenteen muotona

Kohtaan 4 Kaupunkiympäristön laatu lisätään kohta:

- * luodaan edellytykset lähiöuudistuksen toteuttamiseksi

Kaupunginhallituksen ehdotus hyväksyttiin seuraavien muutoksin:

Kohtaan 1:

- * turvataan asuntorakentamisen monipuoliset mahdollisuudet hankkimalla ja kaavoittamalla riittävästi myös pientalorakentamiseen tarkoitettuja alueita

*kehitetään Turku matkailullisena keskuksena

Kohtaan 4. lisätään seuraavat johtopäätökset:

- * huomioidaan kaavoituksessa Turun ikääntyvä väestö ja liikuntaesteisten liikkuminen

* Aurajokirantojen käytön suunnittelussa Aurajokea on tarkasteltava kokonaisuutena. Joen historiallista merkitystä kaupan ja sivistyksen keskuksena sekä esihistoriallisena asutuksen leviämisytlänä on korostettava

* Vähäjoen ja Paattistenjoen rantojen käyttö virkistys- ja asumiskäyttöön selvitetään

* kestävän kehityksen Turku suunniteltaessa tulee rantojen vapauttaminen yleiseen käyttöön ottaa erääksi keskeiseksi tavoitteeksi